

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ „КИЇВСЬКИЙ
ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО”
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

«ПРАКТИЧНИЙ КУРС ПЕРЕКЛАДУ»

на тему: **НЕПЕРЕКЛАДНІ ЛЕКСЕМИ В АНГЛОМОВНІЙ ДИТЯЧІЙ
ПРОЗІ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ
ПЕРЕКЛАДІ**

Студентки 4 курсу групи ЛА-381

Напрямок (спеціальність):

Філологія / 035 Філологія

Гнатюк Дарії Ігорівни

Науковий керівник –

викл. Зайченко Юлія Олегівна

Кількість балів: _____ Оцінка: _____

Члени комісії: _____

(підпис) (вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис) (вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис) (вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Київ – 2022

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Загальна характеристика та особливості дитячої літератури	5
1.1. Поняття та своєрідність художнього тексту	5
1.2. Особливості дитячої літератури як підвид художньої літератури	8
1.3. Синтаксичні засоби у перекладі дитячої літератури	10
Висновок до розділу 2	12
Розділ 2. Методи і прийоми відтворення неперекладних англомовних лексем у дитячій прозі в українськомовному перекладі	14
2.1. Засоби фоніки	14
2.2. Відтворення лексико-стилістичних ознак	18
2.3. Передача синтаксичних засобів	22
Висновок до розділу 2	25
Висновок	27
Список використаних джерел	30

ВСТУП

Дитяча література була і є одним з найпопулярніших піджанрів серед літератури. Головна цінність якої – виховання дитини та розвиток її світогляду. Письменники, що писали для дітей і про дітей, багато вклали сил в народну освіту. Книги розширювали дитяче уявлення про світ, знайомили з новими речами та природою, що оточує. Вони допомагають відчувати красу рідної мови та навчитись виразно та милозвучним говорити.

Основним джерелом дитячої літератури є реальна дійсність - життя людей в різних періодах часу. Кожного року в світ виходили видатні казки та оповідання, романи, повісті, вірші, які в свою чергу були прочитані батьками перед сном своїм дітям.

Дитяча література – це література, яка відповідає рівневі дитячих знань, їхньому психологічному розвитку і має свої жанрові та художні особливості, відповідно тематику і технічне оформлення. У дитячій літературі розглядають ті ж проблеми, що й в усій художній літературі. Вона відображає справжню дійсність.

Можна виділити таку своєрідність дитячої літератури:

- Доступність лексики для сприймання
- Врахування вікових особливостей дітей
- Повчальність
- Емоційність
- Яскравість
- Пісенність та творів
- Звуконаслідування
- Оптимістичність
- Драматизм, але без трагізму.

Дослідженню перекладів даного напрямку присвячено багато досліджень, проте увага в них приділяється суто лише україномовним або цілком англійськомовним текстам та їх аналізу. А щодо передачі лінгвостилістичних

особливостей англomовної дитячої літератури у перекладах іншими мовами досліджувалося в них лиш подекуди, що пояснює **актуальність** моєї роботи.

Метою роботи є з'ясування лінгвістичних особливостей англomовної дитячої прози та шляхи її відтворення на українську мову.

Завдання цієї роботи – прослідкувати основні лінгвістичні особливості англomовної дитячої літератури та дослідити їх переклад на українську мову.

Об'єктом даного дослідження є англomовні дитячі твори та їх переклади українською мовою.

Предметом аналізу є їх фонетичні, лексичні, стилістичні особливості.

Матеріалом роботи була дитяча англomовна проза та її переклад українською.

У процесі роботи було використано такі **методи дослідження**: метод компонентного аналізу – для встановлення структури лексико-семантичних одиниць; метод стилістичного аналізу – для визначення стилістичних особливостей; метод словникових дефініцій – для визначення особливостей функціонування лінгвістичних одиниць; компаративний метод – для виявлення спільних та відмінних лінгвістичних особливостей у дитячій літературі; метод перекладацького аналізу – для аналізу труднощів, що можуть виникнути при перекладі даних текстів та виявлення способів їх вирішення через застосування перекладацьких трансформацій.

Структура цього дослідження – вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел.

Загальний **обсяг роботи** – 31 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дитяча література знайомить маленьких читачів з навколишнім світом, природою, усіма речами та подіями, що її оточують. Коли батьки читають дитині книжку, вони створюють їй читацькі смаки, розширюють її кругозір, розвивають логічне мислення, фантазію.

Говорячи про цей вид в літературі, можна виокремити певні особливості. А саме те, що головна роль відводиться дітям, тобто, письменник перш за все створює текст, який має бути легким у розумінні та читанні; у тексті присутні багато діалогів та мало описів, що робить його неважким для сприймання; найголовнішою умовою є наявність багатьох пригод, що захоплює юного читача чи слухача з першої сторінки.

Велику роль у дитячій літературі грає мета книг – виховання. Це те, для чого батьки читають і розповідають народний фольклор, щоб показати на прикладі до чого призводять ті чи інші дії.

Також варто звернути увагу на те, що у дитячій літературі завжди присутній щасливий кінець, оскільки для дитини має бути розуміння, що все завжди закінчується вдало, а добро перемагає зло.

1.1. Поняття та своєрідність художнього тексту

Будь-яких літературний твір в основі має текст. Незважаючи на велику різноманітність текстів, як у змістовному, так і в стилістичному плані, вони мають певні закономірності побудови і аналізу.

На сьогодні існує безліч визначень поняття «текст», проте всі вони правильні. Наприклад, у літературознавчому словнику-довіднику текст – це «відтворена на письмі або друком авторська праця»[44, с. 662].

О. Селіванова у енциклопедії лінгвістичних термінів зазначає, що «текстом називається цілісна семіотична форма лінгвопсихоментальної діяльності мовця, концептуально та структурно інтегрована, що служить прагматичним посередником комунікації й діалогічно вбудована до семіотичного універсуму культури» [61, с. 599].

Якщо говорити щодо визначень наших вітчизняних науковців, то І. Гальперін вважає, що це «продукт мовленнєвого процесу, якому характерна завершеність, цілеспрямованість та прагматична визначеність; він може бути втіленням письмового документа або літературного твору, що містить заголовки, надфразові єдності, які об'єднані різними типами зв'язку (лексичним, граматичним чи стилістичним)» [13, с.9].

Художня література – складова літератури, сукупність писаних і друкованих творів певного народу, епохи, людства; різновид мистецтва слова, який описує дійсність художніми образами.

Художня література – це спочатку вся частина усіх текстів у загальній системі культури. В оксфордському словнику літературних термінів визначення «художня література» зазвичай позначене як «fiction», та має й інше значення – белетристика. «Цей підвид літератури має особливий статус на відміну від наукових, релігійних та технічних текстів»[с. 77]. У літературознавстві сьогодні найчастіше користуються таким поняттям, як «художня вигадка».

Текст називають художнім, коли він виконує естетичну функцію. Але ж вона має властивість змінюватись з часом.

З точки зору формалістів, естетична функція реалізується у зосередженні тексту на самому собі. Тобто для нехудожніх текстів головним питанням буде «що?», а для художніх – «як?». Тоді, коли нехудожній текст обмежується буквальними значеннями, художній наділяється складною системою емоційно-експресивних значень. Художній текст буде виконувати свою естетичну функцію за умови наявності попередніх знань про так званій «прихований зміст» та необхідності його розгадати та зрозуміти. Особливі «сигнали»

спонукають читача до розшифрування додаткових культурних кодів та вказують на художність текстів.

Особливість художньої літератури полягає у зіставленні з такими видами мистецтва як музика, театр, образотворче мистецтво, кіно, тощо. Вони, в свою чергу, поєднують словесно-мовний матеріал зі своїм власним. Також слід зазначити, що художня література - це об'єднання авторських творів, на відміну від фольклору. Художній стиль зорієнтовано саме на художню творчість. Провідним його завданням є вплив на читача, його почуття, думки через створені автором образи в поезії чи прозі. У художньому стилі широко розповсюджені різноманітні мовні засоби, багатий лексичний склад мови. Літературознавці розглядають цей стиль як універсальне утворення, бо для переконливого і правдивого зображення подій автори доповнюють свої твори компонентами інших стилів. Окрім літератури художній стиль також поширюється на творчу діяльність, різні види мистецтва, культуру та освіту. Як вже було зазначено раніше, це стиль, який окрім інформативної функції, також виконує естетичну, впливає художніми засобами та різноманітними образами на почуття й думки читачів, переконує, сприяє формуванню моральних якостей та естетичних смаків.

Основними ознаками художнього стилю є образність, поетичний опис подій, естетика мовлення, експресія та інтенсивність вираження. Образність представлена у творах різними персонажами та символами, що несуть у собі певне приховане повідомлення. Естетика мовлення покликана пробуджувати у читачів почуття прекрасного та принесення задоволення. Думки у художніх текстах можуть виражатися по-різному: урочисто, лагідно, піднесено, жартівливо, іронічно, тощо. Також обов'язковою умовою є використання великої кількості художніх засобів: епітетів, метафор, порівнянь, алегорій, гіпербол. Дійсність описується чуттєво, будь-які норми тут відсутні. Визначальною рисою є суб'єктивізм у розумінні та відображенні навколишнього світу. Основними мовними засобами виступають насичена емоційно-експресивна лексика, авторські новоутворення, індивідуальний

стиль, речення різноманітних типів та синтаксичних зв'язків, особливості інтонування та ритмомелодики, стилістичні фігури.

Отже, покладаючись на усю систематизовану вище інформацію, можна сформулювати висновки щодо визначення терміну «художня література». Це різновид літератури, різноманітні авторські тексти з багатою лексикою, художніми засобами та різноманітними прийомами, що містять не стільки пізнавальний компонент, скільки впливають на думки, почуття, емоції читача та приносять естетичне задоволення.

1.2. Особливості дитячої літератури як підвид художньої літератури

Дитяча література – це вид загальної літератури, якийвесь час цікавив літературознавців та науковців. Її особливість полягає в освітньо-виховних засадах, віці аудиторії читачів та поєднанні мистецтва слова з педагогічними завданнями. На сьогодні дитяча література є повноправною складовою літературного процесу.

Навіть зараз немає єдиного визначення поняття дитячої літератури.

Т. Б. Качак у своїй праці пише, що «дитяча література – термін, який має безліч суперечливих дефініцій» [18, с. 285]. На її думку, «у поняття «дитяча література» є два значення: вузьке – література, створена самими дітьми, і широке – література, написана письменниками для дітей різного віку» [18, с. 285].

В літературознавчому словнику-довіднику розмежовують «дитячу літературу» і «літературу для дітей» і пропонують наступне тлумачення: «дитячою літературою є усна і писемна словесність, створена дітьми; різні жанри фольклору з елементами гри». Загальновідомо, що «для дитячої літературиналежить неоднорідність, специфічна художня форма, багата уяваписьменника та ритмізоване мовлення; це поняття тежналежить до

поетичних або прозових творів дітей, які опубліковані у відповідній періодиці» [24, с. 285].

Також давайте розглянемо визначення щодо дитячої літератури серед іноземних літературознавців. Так, британська дослідниця К. Оберстейн стверджує, що «дитяча література – окрема категорія текстів, спеціально зорієнтована на конкретну читацьку аудиторію, а саме – на дітей» [42]. Цьому виду літератури притаманна певна специфіка. Вона полягає у спрямованості на життєвий досвід дитини, її рівень знань, вік, психологічні особливості розвитку. Також особливості простежуються у тематиці творів, їх оформленні та жанрових характеристиках.

Специфіку дитячої літератури кожен науковець трактує по-своєму. Так, українська літературознавиця У. Вовк зазначає: «специфіка дитячої літератури полягає у хисті митця відобразити і навіть зробити видимою для реципієнта будь-якої вікової категорії саму природу дитини, а через неї вказати на помилки та недоліки дорослого світу» [с. 12].

Кожний художній твір призначений окремій читацькій аудиторії певного віку. У дитячій літературі тексти поділяють на: твори для молодшої та дошкільної групи (3-5 років); твори для молодшої шкільної групи (5-11 років); і твори для середньої шкільної (від 11 до 14-15 років) та старшої шкільної груп (від 15 до 17-18 років). Якщо орієнтуватися на англomовну літературу, то там існують окремі категорії книжок для підлітків, такі як «teen fiction» (для читачів 10-14 років) та «young adult» (для більш дорослих – 14-18 років). В Україні на цей випадок є власний відповідник – «підліткова або юнацька проза». Тема та сюжет відображають життєвий досвід, вподобання підлітків, зображують їхзвичайні проблеми. Головним героєм в таких книжках, звичайно ж, виступає підліток, який іноді водночас є і оповідачем. У своїй праці «Young Adult Literature: From Romance to Realism» дослідник М. Картнаписав, що «підліткова література є цілком самостійною та має власну специфіку вже з 90-х років ХХ століття» [с. 71].

«Дитяча література – це одна з найважливіших складових загальної літератури. В результаті її формування було об'єднано усі закони та принципи психології, педагогіки та мистецтва» [2, с. 12].

Щодо жанрів, то вони нічим не відрізняються від цілої літератури загалом. З розвитком людей література розвивалася, а до дитячих текстів додалися такі жанри як казки, біблійні легенди, притчі, перекази, байки, повчання оповідання, романи, новели та міфи. Тепер у дитячій літературі з'явилися нові жанри, що утворилися шляхом змішування вже існуючих.

1.3. Синтаксичні засоби у перекладі дитячої літератури

Синтаксичними засобами в дитячій літературі виступають діалоги, парцеляція, неправильне вживання часових форм (так звані граматичні аномалії) та ін. Розглянемо кожний із засобів детальніше.

У літературознавчому словнику-довіднику парцеляція є «стилістичною фігурою, якій притаманний розподіл речення на окремі самостійні частини. На письмі це позначається розділовими знаками кінця речення, наприклад крапкою». В той же час, в усній мові відокремлення відбувається за допомогою інтонації. «Дане явище полягає у виділенні відрізка речення в окрему самостійну частину, яка не втрачає семантичного і структурного зв'язку з реченням» [56, с. 78].

Парцельована конструкція складається з базової частини – основного висловлювання та декількох парцелятивів.

Хорошим прикладом парцеляції є уривок з роману «Полліанна» Елеонор Портер: *«I—just—wish—I could—dig—out the corners—of—her—soul!» she muttered jerkily, punctuating her words with murderous jabs of her pointed cleaning-stick. «There's plenty of 'em needs cleanin' all right, all right! The idea of stickin' that blessed child 'way off up here in this hot little room—with no fire in the winter, too, and all this big house ter pick and choose from!»*. Тут, як ми бачимо, простежується вищезгадана особливість парцеляції – формування виразного,

експресивного мовлення, розмежування думок персонажа для більшої деталізації і для більшого емоційного навантаження на зміст вислову. До того ж в даному уривку можна простежити навіть настрій та характер мовця. Служниця промовляє це речення, миючи підлогу. Вона дуже зла на свою господиню, за те, що та хоче поселити свою племінницю на брудному горіщі. Кожне слово накладене на різкі рухи прислужниці, яка приводить до ладу дім, призначений для маленької дівчинки.

Далі, найбільш поширений синтаксичний прийом - діалог. У літературознавчому словнику про нього сказано так - «двосторонній обмін інформацією між двома або більше людьми у вигляді питань та відповідей» [54, с. 71]. Основними ознаками діалогу є цілеспрямованість ведення розмови, намір донести певну інформацію чи дізнатися щось нове, поділитися почуттями і думками. цілеспрямованість, правила ведення розмови.

Діалоги, які є в дитячих текстах відрізняються від діалогів у літературі, призначеної для дорослих читачів. Тут значно більше художніх засобів, жаргонізмів, які створюють живу та насичену розмову. Досить часто в дитячих діалогах простежується сленг. Це можна пояснити природною потребою дітей намагатися виглядати дорослими, виокремити своє власне коло спілкування або створити певну групу за інтересами. Від середнього шкільного віку до підліткового змінюються інтереси у дітей, тому завдяки іншим діалогам розширюється словниковий запас та кругозір читача.

Також наявні приклади певного непорозуміння дітей та дорослих. У дитячих текстах маленькі персонажі частіше за все постають розумнішими та кмітливішими за своїх батьків або вчителів. Прикладом такого протистояння є діалог Матильди з батьком і пропозиція придбати книгу: «*Daddy,*» *she said, «do you think you could buy me a book?» «A book?» he said. «What d’you want a flaming book for?» «To read, Daddy.»*

«What’s wrong with the telly, for heaven’s sake? We’ve got a lovely telly with a twelve-inch screen and now you come asking for a book! You’re getting spoiled, my girl!».

Також, коли ми читаємо твори дітям, ми помічаємо неправильне вживання часових форм, багато однорідних членів речення, неправильне написання слів і деякі граматичні помилки. Це називається граматичною аномалією. Причини використання цих елементів можуть бути різними. Це і для того, щоб показати нерозумного персонажа і відділити його від інших, і для того, щоб створити напружену атмосферу (наприклад, коли персонаж дуже стривожений, засмучений чи радісний), чи для того, щоб показати невимушену обстановку. У романі «Пригоди Тома Соєра» ми, знову ж таки, знаходимо декілька цікавих прикладів: «*Miss Charlotte she held her head up like a queen*». «*We seen a light...*». «*She done gone...*». «*I been to the circus three or four times*». «*Why I can't do that*». «*Shepherdson a-linkin after him with his gun in his hand and his white hair a- flying in the wind*».

Отже, бачимо, у дитячої літератури є свої виразні особливості та відмінності від текстів для дорослих. Дитячим творам притаманні живі, яскраві та насичені висловлювання, різноманітність художніх образів та синтаксичних конструкцій, сленгу та певних новоутворень. Виділення найголовнішого, акценти на подіях, відчуттях і думках, повна передача почуттів та характеру – це основні завдання, які виконують дані особливості, що допомагають найкращим чином доносити інформацію до маленького читача.

Висновок до розділу 1

Отже, ми прийшли до висновку, що художня література - це різновид літератури, різноманітні авторські тексти з багатою лексикою, художніми засобами та різними прийомами, що містять не стільки пізнавальну функцію, стільки впливають на думки, почуття, емоції читача та приносять естетичне задоволення.

Говорячи про жанри, то вони нічим не відрізняються від цілої літератури загалом. З розвитком людства розвивалась і література, а до дитячих текстів додалися такі жанри, як казки, біблійні легенди, притчі, перекази, байки,

повчальні оповідання , новели та міфи. Тепер у дитячій літературі з'явилися нові жанри, що утворилися шляхом змішування вже існуючих.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ВІДТВОРЕННЯ НЕПЕРЕКЛАДНИХ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСЕМ У ДИТЯЧІЙ ПРОЗІ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Вся дитяча література характеризується наявністю певних лінгвальних особливостей, які проявляються у використанні різних засобів фоніки, стилістики, синтаксису та графіки. Розглянемо детально специфіку вживання перерахованих вище явищ у повісті Роальда Дала «Чарлі та шоколадна фабрика» та особливості їх відтворення в україномовному перекладі В. Морозова.

Вибір саме цієї повісті для дослідження був зумовлений кількома важливими чинниками. По-перше, цей твір є відмінним зразком дитячої літератури. Велике розмаїття образів, яскраве лексичне наповнення, ритмічні пісні, елементи казковості в ілюстраціях та шрифтах – усе це викликає зацікавленість не лише у маленьких читачів, а і у їх батьків. По-друге, повість-казку було перекладено багатьма мовами, в тому числі й українською В. Морозовим у 2005 році. Велика кількість перекладів, а також той факт, що повість було екранізовано двічі (у 1971 та 2005 роках) зумовили наш інтерес до аналізу оригіналу та його перекладу.

2.1. Засоби фоніки

Фоніка – це звукова організація поетичного мовлення; віршові засоби, які надають ліричному твору милозвучності, посилюють його емоційність та виразність. Будучи розділом фонетики, водночас фіксує відхилення від фонетичних мовних нормативів, які мають естетичну вартість.

Милозвучність мови відіграє одну з головних ролей у художньому тексті. Звукове оформлення творів, особливо римованих, – одна з найважливіших

художніх функцій. Традиційні вірші для дітей виступають досить цікавим об'єктом дослідження, адже вони є специфічною ланкою творчості, яка об'єднує дитячий та дорослий світи. Розглянемо детальніше, які засоби фоніки було використано у повісті та яким чином перекладачеві вдалося відтворити їх у мові перекладу.

Перший момент, на який не можна не звернути уваги, – пісні маленьких чоловічків Умпа-Лумпів з фабрики Віллі Вонки. Кожна пісенька має стійку римовану структуру, що полегшує навіть наймолодшим читачам сприйняття змісту. Кожному персонажу присвячені окремі рядки, на що вказує наявність їхніх імен та римованих до них слів, які уточнюють негативні риси їхнього характеру. Все це подається в іронічній формі та має певний виховний характер.

Так, наприклад, перша пісня чарівних чоловічків була присвячена Августу Глупу, який через свою невихованість та жадність втрапив у халепу:

*«Augustus Gloop! Augustus Gloop!
The great big greedy nincompoop!»*

Україномовний варіант цієї пісні диво-чоловічків, перекладений В. Морозовим, має яскравий експресивний характер:

*«Августус Глуп! Августус Глуп!
Скупий тюфтелька-товстопун!»*

Перекладач вдало впорався із завданням зберегти ритміку і віршовий розмір пісеньки. До того ж, він використовує в імені та прізвищі героя не фарингальний, а саме зімкнено-проривний звук, що передається літерою «г», яка при читанні звучить максимально наближено до оригіналу.

В цій же пісні ми зустрічаємо таке фонетичне явище, як асонанс:

*«How long could we allow this beast
To gorge and guzzle, feed and feast»*

Автор використав повтор звуків /i/ та /i:/ з метою створення ефекту милозвучності. Натомість, у цьому ж рядку в тексті перекладу таке явище спостерігається у повторі звуку /e/:

*«І день, і ніч свинюка ця
жере і хлебче без кінця»*

Це робить пісню не лише приємною для слуху, а й полегшує прочитання та розуміння тексту. Перекладач вдало впорався зі збереженням даного фонетичного явища та вміло передав його українською мовою.

Далі у пісні присутній варіант точної рими, який з'явився через використання однакових граматичних форм – герундіальних та тривалих часів:

*«There's no earthly way of knowing
Which direction they are going!
There's no knowing where they're rowing,
Or which way the river's flowing!
Not a speck of light is showing,*

*So the danger must be growing,
For the rowers keep on rowing,
And they're certainly not showing
Any signs that they are slowing ...»*

Перекладач вдало відтворив цей фрагмент і зберіг точність рими. В. Морозову вдалося відтворити зміст пісеньки з мінімальними втратами та зберегти її ритміку та риму, вдаючись до того ж методу, що й в оригінальному тексті – повторенні однакових дієслівних форм (в цьому випадку 3 особи однини):

*«Ні, ніхто із вас не знає, де маршрут наш пролягає,
де ця річка завертає*

*й хто на весла налягає! —
Світла жодного немає,
І небезпека наростає,
жах серденька наші крає —
що на нас усіх чекає?
Човен мчить, не сповільняє...»*

За Августусом Глупом у халепу потрапляє Верука Солт, для якої Умпа-Лумпи теж співають пісню. Візьмемо англомовний уривок, в якому немає жодних фонетичних прийомів, крім рими:

*«And that is why we're glad they fell
Into the rubbish chute as well»*

Натомість, В. Морозов в українському перекладі вдається до фонетичноїгри – вживає правильний та неправильний варіанти наголосу в одному і тому ж слові. Цей прийом допоміг йому зберегти ритміку пісні та завершити фрагмент, не відходячи від ідеї оригіналу:

*«Тому радіє цілий світ,
що й їх забрав смітєпровід
(чи смітєпровід? — Все одно) —
вони поринули на дно»*

У пісні про книжки та Майка Тіві також є певні особливості— звукова анафора. Зокрема, у наведеному уривку повторюється лексема *it*:

*«IT ROTTS THE SENSES IN THE HEAD!
IT KILLS IMAGINATION DEAD!
IT CLOGS AND CLUTTERS UP THE MIND!
IT MAKES A CHILD SO DULL AND BLIND»*

В українському варіанті наведеного уривку такого явища не простежується. Перекладач не врахував його і, натомість, фрагмент пісні виглядає наступним чином:

*«У голові стає в них пусто!
Гниє уява, мов капуста!
Усі зникають почуття
Й таке тупе стає дитя»*

Проте, ритміку пісні цілком збережено, що робить текст легким та доступним для прочитання та розуміння.

Підсумовуючи, слід зазначити, що звучання мови є дуже важливим для тексту, особливо художнього. Проаналізувавши повість, можна одразу виділити милозвучні, доступні та зрозумілі пісні Умпа-Лумпів. Англійський оригінальний текст повісті містить у собі різні фонетичні явища. Творчий

підхід перекладача дозволив якісно відтворити зазначені засоби фоніки українською. В деяких моментах В. Морозов використав оригінальність та уяву, що зробило переклад дещо цікавішим за оригінал. Використання та комбінування різних прийомів допомогло створити яскравий фонетичний малюнок, зробило текст легким для розуміння та таким, який збуджує уявлення.

2.2 Відтворення лексико-стилістичних ознак

Повість Р. Дала «Чарлі та шоколадна фабрика» заслужено називається класичним твором серед дитячої літератури. Динаміка описуваних подій, емоційність героїв, контраст та напруженість наділяють її тими властивостями, які притаманні високоякісним творам для дітей.

Мова повісті є простою і необтяженою зайвими описами та іншими деталями. Це робить розповідь якомога доступнішою для розуміння маленькими читачами. У повісті легко та невимушено переплітаються казковий та реальний світи.

Серед стилістичних засобів, використовуваних автором у повісті, виділяються епітети, метафори, порівняння, гіперболи, вигуки та вульгаризми. Розглянемо їх детальніше.

За допомогою так званих емотивних прикметників та іменників автор описує персонажів та надає кожному образу певні визначні риси. Так, Чарлі описується за допомогою таких епітетів та порівнянь: *careful, fine little fellow, frighteningly white and pinched face, little, looks like a skeleton, lover of chocolate, lucky finder, quiet, shining with joy, skinny little shrimp, skinny shoulders, slow, small, the only bright thing, wide opened eyes*. За цими ознаками можна побачити худенького блілого хлопчика, хоча і з дуже бідної родини, але з добрим серцем, вихованого та спокійного. В. Морозов так описує хлопчика: *добрий, єдина*

радість у житті, малий, обережний, повільний, надзвичайно блідий і виснажений, схожий на скелет, худорлявий, худючий курдупель, шоколадолоб, щасливець. Перекладач повністю та успішно переніс образ Чарлі. Варто звернути увагу на застосування слова *курдупель* (людина низького зросту), що зацікавить маленького читача збільшити свій словниковий запас. Цікавим є також і той факт, що в тексті оригіналу ця лексема – *shrimp* – є емотивною, має негативне, дещо принизливе забарвлення. Отже, такий аспект як емотивність є вдало відтвореним у тексті перекладу. В. Морозов показав нам те зневажливе та грубе ставлення оточуючих до хлопчика. Контрастом до образу Чарлі виступають діти, яким також пощастило виграти омріяний квиток на фабрику. Август Глуп описаний автором за допомогою наступних лексем: *enormously fat, face like a monstrous ball of dough, great flabby folds of fat, had been blown up with a powerful pump, small greedy currant eyes*. В українському перекладі цей персонаж описаний наступним чином: «маленькі смородинки очей, що зажерливо поглядали на світ, здоровезні обвислі складки жиру, лице нагадувало потворну грудку тіста, ніби його надули велетенською помпою, тілистий».

Слідом за Августом омріяний усіма дітьми країни квиток «виграє» Верука Солт, про яку автор пише наступне: «*as soon as my little girl told me that she simply had to have one of those Golden Tickets, I went out into the town and started buying up all the Wonka bars I could lay my hands on*». У тексті перекладу показане ніжне ставлення батька до своєї неслухняної дитини, яке показується таким чином: «одразу, як доня сказала, що просто мусить мати Золотий квиток, я пішов у місто й почав купувати всі шоколадні батончики «Вонка» – всі, які бачив». На противагу англійській мові, яка бідна на зменшено-пестливі афікси, українська мова просто кишить ними. Тому оригінальне нейтральне словосполучення *little girl* було вдало трансльоване в українському варіанті ласкавим словом доня.

На відміну від оригінального «*all the Wonka bars I could lay my hands on*» перекладач пише: «всі шоколадні батончики «Вонка» – всі, які бачив». Тобто в українському перекладі відбувається заміна каналу сприйняття інформації – з

дотику на зір. Проте, не дивлячись на певні семантичні зміни, які зазнав перекладений уривок, В. Морозову вдалося зберегти характеристику батька як турботливого та готового на все, аби дитина була щаслива.

Також в окремих реченнях дівчинку показано дуже балуваною та вередливою. Вона хоче все й одразу, не зважаючи на будь-які обставини. Наступна цитата це підтверджує якнайкраще: *«I went home she would scream at me, «Where's my Golden Ticket! I want my Golden Ticket! » And she would lie for hours on the floor, kicking and yelling in the most disturbing way»*. В. Морозов вдало переклав ці рядки: *«Де мій Золотий квиток! Я хочу Золотий квиток!» Вона весь лежала на підлозі, хвицля ногами й страшенно лементувала*. Перекладач уміло відтворив настрій Веруки. Він міг виконати звичайний переклад і вжити такі словосполучення, як бити чи тупотіти ногами, кричати або галасувати. Але, натомість, для збереження атмосфери оригіналу та якнайповнішого зображення вередливої дитини, перекладач попрацював над підбором синонімів, і повністю впорався з цим завданням. Знову ж таки відзначимо уміле використання В. Морозовим пейоративних суфіксів – *страшенно лементувала*.

Ще одним щасливим власником квитка стала Віолета Бодегард, для якої автор влучно підібрав наступні характеристики: *beastly girl, gum chewer, lucky young lady, not ladylike*. У перекладі повісті Морозова знаходимо такі приклади: *«жує безперестанку, мерзенне дівчисько, щаслива панночка*». Перекладач вдало зберіг той образ дівчинки, який прописав автор, та водночас підкреслив її огидну звичку постійно жувати гумку і невихованість. Також слід згадати останнього щасливчика – дев'ятирічного хлопчину на ім'я Майк Тіві. Для Майка весь його світ – це телевізор та фільми про гангстерів: *«The nine-year-old boy was seated before an enormous television set, with his eyes glued to the screen»*. В. Морозов зображує Майка, якого немов би «поглинув» велетенських розмірів телевізор: *«Дев'ятирічний хлопець сидів перед величезним телевізором, не зводячи очей з екрана*». Перекладач показує нам не просто незвичайних

розмірів телевізор. Він за допомогою збільшувано-згрубілого суфікса, так би мовити, передає те явище тотального контролю телебачення над дітьми.

Посеред позитивних та негативних персонажів ми бачимо ще одного, не зовсім однозначного – Віллі Вонку. Автор використовує такі лексеми для його характеристики: *brilliant, confectionery genius, dotty, famous, magician with chocolate, the cleverest chocolate maker in the world, the most amazing, the most extraordinary chocolate maker, the most fantastic*. Українською мовою вони були відтворені за допомогою таких епітетів та метафор: *блискучий розум, геніальний виробник цукерок, дивовижний, найуміліший на світі виробник шоколаду, неймовірний, фантастичний, чарівник*. Вдало перекладені В. Морозовим слова відіграють у творівелику роль. Вони увиразнюють постать містера Вонки та зберігають у перекладі емоційність та відчуття казковості.

Також, згадуючи про Упма-Лумпів – маленьких фантастичних людей, без яких шоколадна фабрика просто втратила б усю свою казковість. Автор описує їх так: *«people no taller than knee, tiny people»*. В. Морозов вдало зберіг цю характеристику у своєму перекладі. Взагалі бачимо, що і автор, і перекладач приділяли особливу увагу параметричним лексемам, в тому числі градаційним, постійно ніби «граючись» словами на позначення великого і маленького розміру, «зіштовхуючи» їх в описі як персонажів, так і локацій, представлених у повісті.

Щодо україномовного перекладу повісті, то В. Морозову вдалося відтворити образи героїв та зберегти авторський стиль оригіналу. Так, наприклад, ознаку Чарлі *«lover of chocolate»* він перекладає влучним *«шоколадолоб»*, а *«skinny little shrimp»* відтворює як *«худючий курдупель»*, що підкреслює фізичний стан хлопчика – малий та занадто худий.

Цікавим також є відтворення експресивної лексики в україномовному перекладі. Так, В. Морозов використав багато негативно забарвлених прикметників для того, щоб висвітити характер Віллі Вонки. В оригіналі Р. Дал описує його словами батьків через його, на перший погляд, дивні вчинки, так: *balmy, batty, beany, buggy, daffy, dippy, dotty, goofy, loony, nutty, screwy, wacky*. В

українському тексті ми знаходимо такі переклади: *безголовий, дебільний, навіжений, ненормальний, очманілий, придуркуватий, причмелений, пришиблений, псих, скажений, шизонутий*.

Також не можна не звернути уваги і на таке цікаве явище, як фразеологізми. Відомо, що англійська мова досить багата на ідіоми. Вони зустрічаються і в художніх текстах, і в повсякденних розмовах. Повість Р. Дала не стала винятком. Наведемо декілька цікавих прикладів. За сюжетом, маленький Чарлі дуже любить солодке. Та родина у хлопчика бідна і не може дозволити купувати цукерки кожного дня. Саме через це по дорозі до школи Чарлі завжди має одне й те ж відчуття – *«his mouth watering like mad»*. У перекладі В. Морозова ми бачимо інтерпретацію цієї ситуації, коли Чарлі проходить вітрини з солодощами *«стікаючи слиною»*. Атмосфера передана вдало, але англійський варіант виглядає дещо напруженішим та емоційнішим за рахунок вживання порівняння *«like mad»*.

Тому, лексико-стилістична особливість повісті «Чарлі та шоколадна фабрика» містить насиченість та доступність слів для читачів. Наявні у тексті оригіналу різноманітні фразеологізми, художні засоби та яскраві портрети персонажів роблять її цікавою не лише дітям, а й дорослій аудиторії. Український переклад, у свою чергу, містить багате та цікаве лексичне наповнення.

2.3 Передача синтаксичних засобів

Специфіка дитячої літератури проявляється не лише в ретельному доборі лексичних одиниць, близьких для дитячого світосприйняття, а й у використанні специфічних синтаксичних засобів. Розглянемо їх детальніше.

Повість-казка «Чарлі та шоколадна фабрика» – це дитячий твір. Речення у таких творах зазвичай прості, необтяжені надмірними описами персонажів та

локацій, на відміну від речень у творах для читачів старшого віку. Р. Дал дотримався цього правила. Більшість речень у повісті прості.

Іноді зустрічаються й складні речення, коли автор показує нагнітання обстановки чи готує читача до несподіваного повороту сюжету. Ось, наприклад, такий фрагмент: «*Veruca struggled furiously, but the squirrels held her tight and she couldn't move*». У перекладі В. Морозова речення не зазнало ніяких змін, його структура залишилася повністю збереженою, атмосфера ситуації відповідна оригінальній: «*Верука люто боронилася, але білки міцно її тримали й не давали поворухнутися*».

Ще одним чудовим прикладом складного речення є даний уривок: «*She reached out her hands to grab the squirrel ... but as she did so ... in that first split second when her hands started to go forward, there was a sudden flash of movement in the room, like a flash of brown lightning, and every single squirrel around the table took a flying leap towards her and landed on her body*». В українському перекладі спостерігаємо такий варіант: «*Дівчина простягла руку, щоб ухопити білочку ... та поки вона це робила ... у першу ж часточку секунди, коли її рука почала рух уперед, у кімнаті все раптом закружляло, ніби спалахнула руда блискавка, і всі-всі-всі білки, що сиділи за столом, стрибнули на Веруку, вчепившись їй у тіло*». Як і в тексті оригіналу, у тексті перекладу увагу привертають три крапки в середині речення. Це демонструє напруженість обстановки, дає змогу повністю зануритися у пригоди разом з героями та неквапливо переходити від однієї дії до іншої.

Перекладач чудово впорався як з відтворенням самої структури речення, так і точно передав ту напруженість в цьому епізоді.

Окрім описів подій та локацій цікавим елементом виступає вираження думок персонажами. Це може бути подив, розгубленість, злість, тощо. Наприклад, у тексті оригіналу автор прописує розгубленість таким чином: «*Good heavens, child, I really don't know ... I suppose it could ... yes. I'm pretty sure it could ... of course it could ... I wouldn't like to risk it, though...it might have some very nasty results...*». Думка незавершена, наявні вставні слова, звертання, що

досить точно передає мовлення людини у складних, несподіваних ситуаціях. Щодо перекладу українською, то тут ми бачимо такий варіант: «*О Господи, дитино, я справді не знаю... думаю, що можна було б... так, я майже впевнений, що можна... авжеж, можна... хоч я волів би не ризикувати... бо це могло б призвести до дуже неприємних наслідків...*». Перекладачеві вдалося передати ту ж невизначеність та розгубленість персонажа Віллі Вонки, повністю зберігши оригінальну структуру речення, не вдаючись до інших перетворень.

Ще одним цікавим синтаксичним засобом, що наявний у повісті, є парцеляція. Як відомо, парцеляція використовується для увиразнення думок персонажа, виокремлення якоїсь конкретної думки та зосередженні на ній уваги. Так, у повісті Р. Дала ми знаходимо наступний приклад застосування цього засобу: «*THEY ... USED TO ... READ!*». Це фрагмент з пісеньки Умпалумпів про книжки, де наголошується на тому, що раніше діти читали, а не дивилися весь час телевізор. Цей рядок – своєрідна відповідь батькам, які не знають, чим зайняти свою дитину у вільний час. Думка висловлюється чітко та повільно, аби батьки таки зрозуміли надзвичайну важливість проблеми. В. Морозов зосереджує нашу увагу на цій проблемі ще більше. Більше того, він ділить слова на склади, тобто, пояснює дорослим важливість читання, ніби дітям, – по складах: «*Во- ни... ЧИ-ТА-ЛИ... КНИ-ЖЕЧ-КИ!*».

Важливе місце в повісті відведено окличним реченням. Разом з питальними реченнями вони формують ту саму атмосферу дитячої допитливості, бешкетництва та щирих емоцій. Переважна більшість реплік дитячих персонажів повісті представлена саме окличними реченнями. Нижче наведемо декілька прикладів.

Найбільшу увагу автор сконцентрував саме на Чарлі та на його захопленні шоколадом та фабрикою Вонки. Дитина мріє спробувати найсмачніші в світі солодощі, потрапити на виробництво та дізнатися усі секрети майстра шоколаду: «*Oh, how he loved that smell! And oh, how he wished he could go inside the factory and see what it was like!*». В українському перекладі

ми простежуємо майже ту саму ситуацію: *«Ох, як же йому подобався цей запах! І як же він прагнув потрапити на фабрику й побачити, що ж там усередині»*. Втім, перекладач лише частково відтворив задумку автора. Окличним є лише перше речення, що ніби вказує, що найзаповітнішим бажанням хлопчика було саме скуштувати шоколад, а не потрапити на фабрику.

Отже, усі наявні синтаксичні засоби у тексті роблять його цікавим не тільки для прочитання, а й для дослідження. Легкі, неперезавантажені описами речення, в поєднанні зі складними, з напруженою атмосферою роблять текст легким для читання. Прописані думки персонажів у різних настроях сприятимуть поповненню словарного запасу за рахунок численних вставних слів. Парцельовані конструкції роблять основні думки персонажів важливими та зосереджують на важливих речах. Те ж саме можна спостерігати і в перекладі В. Морозова українською мовою. Перекладач вдало зберігає структуру речень, думки персонажів, цікаво обіграє їх та надає тексту виразності та яскравості.

Висновок до розділу 2

Підсумовуючи, слід зазначити, що звучання мови є дуже важливим для тексту, особливо для художнього. В аналізованій повісті «Чарлі та шоколадна фабрика» можна виділити милозвучні, доступні та зрозумілі пісні, які присутні в тексті. Цей твір в оригіналі містить в собі різні фонетичні явища, багато стилістичних засобів, а саме: епітети, метафори, порівняння, гіперболи, вигуки та вульгаризми.

Речення у цьому творі прості, необтяжена надмірними описами персонажів та локацій.

Також варто згадати про такий синтаксичний засіб, як парцелія, що використовується для увиразнення думок персонажа, виокремлення якоїсь конкретної думки та зосередження уваги на ній.

Тому, усі наявні засоби у тексті роблять його цікавим та легким для читання та розуміння.

ВИСНОВОК

Дитяча література є цікавим об'єктом досліджень для науковців різних напрямків: психологів, літературознавців та перекладачів. Кожна дитяча книжка виконує не тільки пізнавальну та розважальну функцію. Вона, зокрема, пов'язує дорослий та дитячий світи, допомагає людям різних поколінь краще розуміти один одного. Також дитяча література, а точніше перекладна, сприяє розвитку фантазії та уяви.

Різним аспектам дитячої літератури присвячено наукові розвідки таких вчених як І. Бойцун, Т. Качак, В. Кизиловой, Л. Мацевко-Бекерської, Л. Овдійчук, О. Папуші, Д. Фергюсон та багатьох інших. Дитячою літературою є твори, написані спеціально дітей різних вікових категорій або твори, написані власне дітьми.

Дитяча література характеризується наявністю в ній різнорівневих мовних особливостей. Фонетичний – найперший рівень, на якому дитина пізнає світ, не вміючи читати та говорити. Для будь-якого дитячого твору найважливішими компонентами є милозвучність та ритмічність. Завдяки їм маленький читач набагато краще й без проблем сприймає та розуміє текст. Варто звернути увагу на тому, що, окрім мелодійності, дитячі твори мусять нести певний розважальний характер, який проявляється за допомогою алітерації, асонансу, фонетичних нісенітниць та звуконаслідування.

Другий рівень – лексико-стилістичний. Для дитячої літератури, зокрема англійської, характерна наявність у текстах тропів, порівнянь, сленгу, вигуків та інших лексичних та стилістичних засобів для створення яскравих образів. Подекуди такі тексти містять «промовисті» імена героїв, що характеризують їх з позитивного чи негативного боку. Присутність авторських неологізмів перетворюють твори насиченішими та сприяють розвитку світогляду читача.

Мовні одиниці синтаксичного рівня у дитячій літературі дещо відрізняються від використовуваних у літературі для дорослих. Речення у творах для дітей прості; надмірні описи, як правило, відсутні, аби процес

читання не був надто складним. Натомість спостерігаються такі цікаві явища як парцеляція та неправильне вживання часових форм. Парцеляцію вживають для підкреслення якоїсь конкретної думки, для зосередження на ній уваги. Неправильне вживання часових форм, в свою чергу, застосовується, аби максимально наблизити читача до персонажів – таких самих дітей, які бешкетують, жартують і також можуть робити помилки. Завдяки такому прийому мова виглядає природньо. Також увагу привертають діалоги. У текстах для дітей вони часто є уособленням суперечок дітей з батьками або один з одним. Завдяки таким діалогам стає помітною різниця між поколіннями та світоглядами, що допомагає краще порозумітися людям різних вікових груп.

В. Морозову у його перекладі повісті-казки Р. Дала «Чарлі та шоколадна фабрика» українською мовою вдалося зберегти і відтворити більшість лінгвальних особливостей оригінального тексту. На фонетичному рівні перекладач гарнозастосував асонанс та точну риму, переніс віршовий розмір та ритміку пісень втрати змісту. Також був застосований прийом фонетичної гри – навмисне вживання правильного та неправильного наголосів у одному й тому ж слові. В цьому випадку перекладач вдався до творчості, адже в оригінальному тексті такі прийоми не простежуються.

Лексико-стилістична складова повісті представлена порівняннями, метафорами, вигуками, емоційно-забарвленою лексикою, фразеологізмами. Автор детально прописав кожного персонажа, наділив неповторними особливостями, надав позитивну чи негативну оцінку. У перекладі В. Морозова на даному рівні було вдало відтворено усі ці лексико-стилістичні засоби для якнайповнішої передачі реалій казкової повісті. Особливо вирізняється оперування перекладачем суфіксами суб'єктної оцінки. Його уміла гра словами з пейоративними (збільшено-згрубілими) та демінутивними (зменшено-пестливими) суфіксами увиразнює реалії казкового світу, описаного в повісті, робить їх яскравішими та переконливішими.

Щодо синтаксичного рівня, то, як в оригінальній повісті, так і у її перекладі зазвичай вживаються прості речення. Ускладнюються вони лише для

нагнітання ситуації, зображення певної задумливості чи розгубленості персонажів. Перекладач вправно відтворив ідеї автора оригіналу, зберігши структуру речень. І оригінал, і переклад мають майже ідентичні фрагменти з парцельованою конструкцією. Відмінність їх полягає лише в тому, що парцелювання в англійському тексті відбувається на рівні слів, а в українському – на рівні складів. Цим перекладач ще більше зауважив її надзвичайну важливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арзамасцева И. Н. Детская литература : учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений. М. : Академия, 2005. 576 с.
2. Балагура Т. Самостійний крок до дитини // Книжковий клуб. 2003. № 1. С. 48–49.
3. Баран У. С. Специфіка комунікації у літературі для дітей та юнацтва (на матеріалі німецькомовної прози) : дис. ... канд. філол. наук : [спец.] 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / Таврійський національний ун-т ім. В. І. Вернадського. Сімферополь, 2008. 234 с.
4. Бархударов Л. Язык и перевод. М. : Международные отношения, 1975. 239 с.
5. Бобина Т. О. Современная литература для детей: темы и жанры : учеб. пособие для студентов, обучающихся по спец. 071201 «Библиотечно-информационная деятельность». Челябинск : Челяб. гос. академия культуры и искусств, 2013. 191 с.
6. Богданець-Білоskalенко Н. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століть : навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.
7. Бойцун І. Є. Дитяча література : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ : ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка», 2013. 319 с.
8. Винник В. М. Дитяча література : до проблеми бінарності текстів // Вісник Житомирського держ. університету. Філологічні науки. 2011. Вип. 60. С. 197–199.
9. Вовк У. С. Поняття дитячої літератури та її художня специфіка. Львів : Національний університет «Львівська Політехніка», 2002. 554 с.
10. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. М. : КомКнига, 2006. 144 с.
11. Дал Р. Матильда. К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. 272 с.

12. Качак Т. Б. Дитяча література: навчально-методична література для дітей. К. :Академвидав, 214, 416 с.
13. Літературознавчий словник-довідник / за редакцією Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К. : ВЦ «Академія», 2007. 753 с.
14. Мельничайко В. Я. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: завдання і методи. Тернопіль : Лілея, 1997. 112 с.
15. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
16. Хороб С. Слово – образ – форма : у пошуках художності. Івано-Франківськ : Плай, 2000. 200 с.
17. Чайдак Д. О. Дитяча література – невід'ємна складова всієї літератури : електрон. версія. URL : <https://naurok.com.ua/dityacha-literatura-nevid-mna-skladova-vsi-literaturi-113989.html>
18. Dahl R. Charlie and the Chocolate Factory : електрон. версія. URL : <http://booksonline.com.ua/view.php?book=165028>
19. Twain M. The Adventures of Tom Sawyer. New York : Oxford University Press, 2007. 238 p.v